

hâlbina tarafı Hükümetten mevadî atıye mucibince tazminat verilecektir.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yoktur. Rey'e arz ediyorum, kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Madde 3. — (18) — Bedeli tazmin edilecek hayvanatın nevi ve cins ve kıymetleri nazarı dikkate alınarak ita edilecek tazminat, hayvanın takdir edilecek kıymetinin tam sülûsan veya nisfî derecesinde olup gayei tazminat on beş bin kuruştur.

İSMAİL KEMAL BEY (Çorum) — Efendim!... Gayei tazminat olarak on beş bin kuruş deniyor. Halbuki ellibin kuruşluk, yahut seksenbin kuruşluk hayvan öldürülüyor, bu takdir nedir? (Doğru sesleri)

MUSTAFA RAHİMİ BEY (İzmir) — Efendim! Buraya konan vasatî kıymettir. Memlekette bulunan hayvanatın vasatî kıymeti yüzelli liradır. Ekserisi 40, 50, 60, 70, 100, 150 liradır.

İSMAİL KEMAL BEY (Çorum) — Hükümetin hazinesi milletin kesesidir. Bugün milleti zengin edelim ki, Hükümette zengin olsun.

EMİN BEY (Eskişehir) — Efendim, kuruş meselesi kambiyo meselesidir. Bu kuruş meselesini kaldırdalım da başka bir şey koyalım. Çünkü bu kuruş meselesi kabili tahavvüldür. Bir nisbet koyalım.

İSMAİL KEMAL BEY (Çorum) — Bugün yüzüz liraya manda vardır.

EMİN BEY (Eskişehir) — İtlâf edilen malın o zamanki piyasaya nisbetle yüzde yetmişbeşi, yüzde doksanı verilir diyelim, daha muvafık olur.

MALİYE VEKİLİ HASAN BEY (Trabzon) — Efendim, menafii umumiyeyi temin için eşhasın ve efradın hayvanatına arız olacak olan sair hastalıklardan dolayı, diğer hayvanatı himayeten ve serveti umumiyeyi vikayeten yapacak olan itlâftan dolayı hükümet ağır bir fedakârlık tahammül etmektedir. Nevama hayvanma iyi bakmayan, esbap ve tedabiri sâhîhiyesini temin etmeyen bir insanın e'âlisinden dolayı hazinesi millet tazminat vermektedir. Hâdiseyi hülâsa edecek olursak neticei tabiiyesi budur. Binaenaleyh konulan tazminatın gayet mutedil olması lâzımdır ve zarurîdir. Heyeti Celîlenize bir hâdiseyi hatırlatmak isterim. Tazminatın miktarını yüksek tutmak, esas maksat olan emrazî sarıyei hayvaniyenin ademi intişarı ve memlekette icrayı tahribat etmemesi hususundaki tedabiri suya düşünebilir. Ve böyle devirler olmuştur ki, kanun mucibince hay-

vanı itlâf edilen adama verilmesi lâzım olan tazminat, piyasa kıymetinden fazla olduğu için, köylü bizzat hayvanını hasta etmiş aşlamıştır. Ta ki itlâf edilmiş de tazminat alayım diye... (Nasıl olur sesleri) (Gürültüler), (Olmaz sesleri)

ABDULLAH BEY (Trabzon) — Kıymet takdir olunur.

MALİYE VEKİLİ HASAN BEY (Devamla) — Binaenaleyh konulacak olan tazminatın mutedil olması zarurîti vardır. Ziraat Encümenini azamî olarak onbeşbin kuruş koymuştur. Memleketimizdeki hayvanatı bakariyeyi bir kere göz önüne getirelim; ne gibi hayvanattır? Hayvanatı bakariyedir, hayvanatı feresiyledir ve emsali sair hayvanattır. Memleketimizin ahvâlî iktisadiyesini hepimiz biliyoruz. Fevkalâde evsafı mahsusayı haiz olarak kıymeti yüksek olan hayvanat hangileridir? Ve bunların bu hastalığa müsâp olarak telef olmaları veyahutta bunların hükümet tarafından haber alınarak itlâf edilmeleri kaç binde bir hâdisedir? Tazminat miktarını tespit ederken malın hükümete hasta şeklinde göstererek veyahut hasta yaparak para almak gibi, muvazaa muamelelere sebebiyet vermiyelim. Arz ettiğim hadise bir hadisei tarihiyedir. Zaman ile, ihtimal ile söylemiyorum. Bu, memlekette cereyan etmiş bir hadisedir onun için tazminatın başka bir sebebi yoktur. Hükümet vesaiti mevcudesiyle zaten emrazî sarıyei hayvaniyenin memlekete girmesini, intişarını men'e çalıştığı halde bu tedabire rağmen her hangi bir adamın kendisi dahi hayvanını vikayeten ittihaz etmek mecburiyetinde olduğu tedabirde kusur ederek bir hastalık arız olursa ve o da tadat edilen emrazdan olup da diğer hayvanata sirayeti de tabii olan hastalıklardan ise, hükümet menafii umumiyeyi himayeten o adamın şahsî zararını mümkün mertebe telâfi etmek esasını kabul etmiştir. Bu tazminat miktarında mübalâğa edecek olursak arz ettiğim esas maksat suya düşer. Memleketimizde bir hayvanın kıymetinin ne olduğunu hepimiz biliriz. Yüzelli lirayı o kadar istisgar etmiyelim. Hatta diyebilirim ki, on beş bin kuruş biraz yüksekten bile. Mübayaa edilen hayvanların kıymetleri meydandadır efendim, onun için tezyidat hakkındaki teklifattan sarfınazar buyurulmasını bilhassa istirham ederim.

ABDULLAH BEY (Trabzon) — Hayvanına hastalığı kendi sun'u taksiri ile bulaştıran olursa ve bunların hayvanları da itlâf edilecek olursa, bunu da hükümet tazmin edecek midir? Buna dair bir sarahat yoktur.